

Juryrapport fictie en non-fictie

In 1942 maakte Louis Paul Boon, dertig, kennis met Willem Elsschot, zestig. Elsschot zat in de jury van de literaire Leon J. Krynpijs, waarvoor Boon het manuscript van zijn debuut *'De voorstad groeit'* had ingediend. 'Broer,' zei Elsschot tegen Boon, 'wat heb jij een goed boek geschreven.' Waarna de geboren schrijver die Boon was, de prijs ook kreeg.

Een goed boek, goede boeken, daarnaar gingen wij, een heerlijk diverse jury, op zoek tussen de Nederlandstalige titels van vorig jaar. In een zee van boeken kwamen er een vijftig bovendien. Daaruit kozen wij vijftien goede boeken, geen 'beste' boeken welteverstaan, omdat die niet bestaan, de ene lezer of jury is de andere niet. Die longlist is onze staalkaart van aanraders fictie en literaire non-fictie. Een meesterlijke biografie, standaardwerken geschiedenis, verkenningen van de ruimte en de natuur, originele romans en opmerkelijke debuten. Tien boeken namen we niet mee naar de shortlist, maar we rekenen erop dat vele lezers en boekenwinkels, échte boekenwinkels, alle vijftien titels op hun beurt alle eer aandoen.

Van ons werd dus ook een shortlist verwacht. Terwijl het klopt dat boeken fictie en non-fictie niet of moeilijk te vergelijken zijn, appels versus peren weetjewel. Daarom kozen wij voor passievruchten, de vijf boeken waarvan we gingen houden of waarvoor de voorliefde van de enen de anderen aanstak. Vijf unieke stemmen, die wilden we doen opklinken. Alle vijf uniek, maar wel verschillend van coloratuur en diverse verhalen vertellend.

Erdal Balci vertelt in *'De gevangenisjaren'* met zelfrelativering het verhaal van zijn migratie van het Turkse platteland naar Nederland. Tegelijk houdt hij de lezer een spiegel voor waarin is te zien hoe hij en zijn Turkse vrienden gevangen zitten in hun families, de Turkse gemeenschap, de o zo tolerante, multiculturele samenleving.

Pauline De Bok buigt zich in *'De poel'* met een onuitputtelijke woordenschat en nieuwsgierigheid over het wel en wee op haar erf vol krioelend leven, groei, bloei, verrassing en verandering. Eigenlijk detailleert ze concreet het al dan niet ingrijpen van de mens in de natuur en de ontsporing van het klimaat op kleine schaal.

Raoul de Jong reist in *'Jaguarman'* naar Suriname, het land van zijn voorouders langs vaderskant, en dompelt zich onder in hun bestaan in en om de jungle, hun eeuwenoude verhalen en pijnlijke koloniale geschiedenis. Zo bezweert hij zijn eigen demonen en beleeft hij afwisselend magisch en nuchter vertellend als vanzelf een emancipatieproces.

Nico Dros gaat in *'Willem die Madoc maakte'* aan de haal met de meest intrigerende beginzin van de Nederlandstalige literatuur en bouwt op een stevige non-fictie ondergrond een meeslepende ridder-én schelmenroman die zich afspeelt in het middeleeuwse Vlaanderen. Waarin Willem een prototype wordt van wie kiest tégen god en gebod, vóór de vrije wil van de mens.

Marieke Lucas Rijneveld laat in *'Mijn lieve gunsteling'* een veearts van 49, getrouwd en vader, zich richten tot een meisje van veertien dat hij obsessief wilde bezitten en inpalmd met zijn aandacht voor wie en hoe zij was en wat haar bezighield. Een ongemakkelijk verhaal dat de lezer door zijn virtuoze taligheid binnenzuigt in een adembenemende monoloog.

Van ons werd ook de keuze voor één prijswinnaar verwacht, en die werd unaniem. In deze polyfonie stijgt een van die unieke, rijke stemmen boven de anderen uit, in een Nederlands dat glinstert en gloeit, onstuitbaar stroomt en stuwt, aards en zintuiglijk, beschrijvend en beschouwend, diepzinnig en toch licht is. Want er is in de Nederlandstalige literatuur weer een geboren schrijver aan het werk gegaan, aan wie wij vol bewondering de Vlaamse Literatuurprijs 2022 toekennen, de eerste Boon. Marieke Lucas Rijneveld, wat heb jij een goed boek geschreven.

Jury de Boon 2022 Fictie en non-fictie: Brigitte Raskin (voorzitter), Krist Biebauw, Sophia Blyden, Sam De Wilde, Rashif El Kaoui, Catherine Vuylsteke